

Юлія СТЕЦИК

*студентка Західноукраїнського
національного університету*

Науковий керівник: Наталія СТАХОВА

МОЖЛИВОСТІ ВСТУПУ МОЛДОВИ У ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ ТА ЇЇ ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Молдова офіційно подала заявку на членство в Європейському Союзі через тиждень після початку вторгнення Росії в Україну. Про це стало відомо після того, як Європарламент підтримав аналогічний крок Києва. Президент Молдови Майя Санду заявила у четвер, що країна підписала «запит на вступ до Європейського Союзу». "Ми хочемо жити в мирі, процвітання, бути частиною вільного світу", - сказала вона. «Хоча для одних рішень потрібен час, інші потрібно приймати швидко й рішуче, використовуючи можливості, які відкриває світ, що змінюється».

Санду, прем'єр-міністр і спікер парламенту підписали документ під час брифінгу в столиці Кишиневі, де проросійські та проєвропейські політики змагалися за контроль з моменту здобуття Молдовою незалежності від Радянського Союзу в 1991 році. Заявка буде направлена в Брюссель найближчими днями, сказав президент. Міністр закордонних справ Ніку Попеску привітав це оголошення як «день, який будуть з гордістю чекати майбутні покоління, це момент, коли наша країна безповоротно закріпилася в європейському просторі».

Молдова, одна з найбільш бідніших країн континенту, підписала угоду про асоціацію з ЄС у 2014 році, спрямовану на узгодження її з політичними та економічними стандартами союзу. Проте, вона не отримала гарантії членства [1].

Щодо Молдови, то тут ситуація виглядає ще очевиднішою. Перспектива членства в ЄС зможе набути контуру та отримати серйозну вагу в рамках політичних переговорів з ЄС лише після того, як Угода про асоціацію буде реалізована не менш ніж на 90%. Цей показник виконання зобов'язань перед Євросоюзом продемонструє, що Молдова справді послідовна у політичному плані, що вона, на рівні суспільства, згуртувалася навколо європейської ідеї та інституційно готова наблизитися до етапів ще більш глибокої європейської інтеграції. До того часу розмови з приводу європейської перспективи марні й навіть шкідливі, оскільки вони поглиблюють розчарування європейців, уражених масштабами східноєвропейської корупції, та грають на руку дезінформації російського походження.

Вимір реальної відстані до європейської перспективи має здійснюватися з урахуванням мінімальної відповідності трьом Копенгагенським критеріям (встановленим ще 1993 року), обов'язковість виконання яких передбачена

Договором ЄС. По-перше, необхідно забезпечити стабільність тих інституцій, які роблять демократію працездатною – верховенства права, прав людини та захисту меншин. Критерії дотримання демократії також є попередньою умовою початку діалогу про вступ до ЄС. Другий блок критеріїв включає наявність функціонуючої ринкової економіки і здатність справлятися з тиском з боку конкурентного ринку на європейському рівні. Третя категорія критеріїв включає здатність виконувати зобов'язання країни-члена ЄС. Це передбачає ефективну реалізацію комплексу політик, правил та стандартів, що становлять європейський законодавчий комплекс, а також дотримання політичних та економічних цілей ЄС.

Молдовська влада, а також деякі експерти вважають, що рушійною силою для виконання цих критеріїв стане сам по собі процес вступу до ЄС, який може бути досягнутий у тому випадку, якщо європейська перспектива явно проглядатиметься в юридичній та політичній риторичі Євросоюзу. Однак Молдова – це не Туреччина і не одна із західнобалканських країн (Сербія, Чорногорія), які, в умовах сприятливого геостратегічного фону або на тлі величезного емоційного навантаження (розпад Югославії, що супроводжувався насильством у 1990-і роки, військові злочини, хвилі мігрантів), користуються пільговим режимом. Навпаки, будь-яка з проблем Молдови та інших країн Східного партнерства, таких як пострадянська економіка, „заморожені конфлікти” або притаманна цим країнам корупція, переважає всі здобутки, взяті разом.

Вплив геополітичних розрахунків та політичних рішень, які приймаються на європейському рівні, на готовність ЄС до розширення є незаперечним. Тому європейська перспектива може стати для Молдови чимось можливим лише після того, як відбудуться масштабні внутрішні перетворення в рамках Угоди про асоціацію, з геополітичними наслідками, відчутними і на рівні Брюсселя [2].

Політичне визнання наявності у Молдови європейської перспективи буде зумовлене її підвищеною привабливістю для ЄС, набути яку можливо лише за рахунок втілення Угоди про асоціацію.

Говорячи конкретніше, шляхом реформування та модернізації країни Молдова повинна боротися за те, щоб продемонструвати ЄС, що вона заслуговує на отримання чіткої та гарантованої європейської перспективи. У той же час, спільні зусилля необхідні на рівні суспільства та політичних сил, що неможливо собі уявити в умовах влади, нездатної повністю реалізувати потенціал європейської інтеграції та звести до мінімуму вплив російського чинника [3]. Чим глибшими та якіснішими будуть зміни, викликані Угодою про асоціацію, тим більш уразливими стануть контраргументи російських сил, які будуть змушені поступово пом'якшити свою позицію щодо ЄС.

Зрештою, європейська перспектива передбачає взаємну підготовку Євросоюзу та Молдови. На відміну від західнобалканських країн, а також через негативний імідж, створений проєвропейською владою Молдови у 2009–2017 роках, майбутній владі країни доведеться подвоїти зусилля, покликані обґрунтувати стійкість проєвропейського запиту Молдови. Всі ці внутрішні процеси необхідно прискорити, щоб випередити протекціоністські та популістські тенденції всередині Європи, пов'язані з загрозою того, що розширення європейського проекту за межами Західних Балкан виявиться заблокованим.

Список використаних джерел:

1. Online article: "Moldova officially applies for EU membership", URL: <https://www.aljazeera.com/news/2022/3/3/moldova-officially-applies-for-eu-membership>
2. Online article: "Moldova and prospects of joining EU – lack of political, institutional and emotional readiness on both sides, OP-ED", URL: https://www.ipn.md/en/moldova-and-prospects-of-joining-eu-lack-of-political-institutional-and-emotiona-7978_1038584.html
3. Online article: "How should the EU respond to Georgia, Moldova and Ukraine's membership aspirations?", URL: <https://www.bruegel.org/2022/03/how-should-the-eu-respond-to-georgia-moldova-and-ukraines-membership-aspirations/>
4. Online article: "Georgia, Moldova Formally Apply For EU Membership Amid Russia's Invasion Of Ukraine", URL: <https://www.rferl.org/a/georgia-moldova-eu-applications/31734092.html>

Павло ДЗЮБАНОВСЬКИЙ

Аспірант Західноукраїнського
національного університету

Науковий керівник: проф. Марія Лизун

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ПЕРИФЕРІЙНИХ ТЕРИТОРІЙ КРАЇН ЄС: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Протягом останнього десятиліття політика згуртованості ЄС змінила свій фокус від сприяння збалансованому розвитку між регіонами Європи до проголошення ролі міст, стимулювання глобальної конкурентоспроможності